

UO‘K: 811.112.2’374.822

KBK: 81.2Nem-4

K 25

K 25 Yusuf, Ismoilov.

Nemischa – o‘zbekcha, o‘zbekcha – nemischa lug‘at [Matn] / Y.Ismoilov, Sh.Karimov. – Toshkent: Akademnashr, 2023. – 768 b.

ISBN 978-9943-4908-8-8

UO‘K: 811.112.2’374.822

KBK: 81.2Nem-4

Qo‘lingizdagi ushbu lug‘at keng qamrovli bo‘lib, unda nemis va o‘zbek tilidagi 50 mingga yaqin so‘z va iboralar keltirilgan. Ham nemischa – o‘zbekcha, ham o‘zbekcha – nemischa lug‘atining bir kitobga jamlanishi foydalanuvchilar uchun qulaylik tug‘diradi. Undan umumta‘lim maktab o‘quvchilari, akademik litsey, kasb-hunar kollejlari, oliy o‘quv yurtlari talabalari, tarjimonlar va nemis tilini mustaqil o‘rganuvchilar foydalanishlari mumkin.

Taqrizchilar:

Lutfullo Xolyorov,

filologiya fanlari nomzodi, dotsent

Yanglish Egamova,

filologiya fanlari nomzodi, dotsent

ISBN 978-9943-4908-8-8

© Y.Ismoilov, Sh.Karimov

«Nemischa – o‘zbekcha, o‘zbekcha – nemischa lug‘at»

© «Akademnashr», 2023

SO'ZBOSHI

Mazkur “Nemischa – o‘zbekcha, O‘zbekcha – nemischa” lug‘ati o‘zbek leksikografiyasida ilk marta yaxlit ravishdagi bir lug‘atda ifodalangan holda tuzilgan. Shu paytgacha mavjud alohida “Nemischa – o‘zbekcha” va “O‘zbekcha – nemischa” lug‘atlar miqdor jihatdan kam sonli va tildagi o‘zgarishlarni talqin qilishga ulgurmaganliklari sababli zamon talablaridan orqada qolib kelmoqdalar. Ushbu lug‘at 50 000 ga yaqin nemis va o‘zbek tillaridagi dolzarb va faol iste‘moldagi so‘z va iboralarni qamrab olgan bo‘lib, u keng foydalanuvchilar, xususan, umumta‘lim maktab o‘quvchilari, akademik litsey, kasb - hunar kollejlari, oliy ta‘lim muassasalari talabalari, doktorantlar, tarjimonlar va nemis tilini mustaqil o‘rganuvchi keng jamoatchilik uchun mo‘ljallangan. Shuningdek, unda ijtimoiy hayotning ilm – fan, texnika, tibbiyot, iqtisodiyot, huquq, madaniyat va sport kabi qator sohalarida keng qo‘llanilgan sohaga oid so‘zlari ham aks ettirilgan. Lug‘atda og‘zaki so‘zlashuv tilining keng qamrovli namunalari turli til birliklari va mikrokontekstlar tarkibidagi turg‘un so‘z birikmalari va iboralariga ham keng o‘rin berilgan. Mamlakatshunoslik, nemis va o‘zbek xalqlarining turmush tarzi bilan bevosita bog‘liq tarixiy, etnik, geografik atamalar hamda qisqartmalar esa lug‘atga chegaralangan holatda kiritilgan. Lug‘atda bosh so‘zlarning tarjimalari va ma’nolarini ochish uchun turli leksikografik vositalardan foydalanilgan. Ushbu vositalar lug‘atdan foydalanish uchun ko‘rsatmalarda batafsil berilgan. Eng muhim shartli qisqartmalar, geografik atamalar, nemis tilidagi kuchli va noto‘g‘ri fe’llarning asosiy shakllari, hamda nemis tilini o‘rganishga oid zaruriy qo‘shimcha ma’lumotlar uning ilovasida berilgan.

yussuf_ismoil@mail.ru

LUG'ATDAN FOYDALANISH UCHUN KO'RSATMALAR

I. Bosh soʻzlar. Bosh soʻzlar lugʻatda alifbo tartibida joylashtirilgan. Soʻz tanlashda, eng avvalo, keng muomaladagi va dolzarb soʻzlari tanlovi tamoyiliga amal qilingan. Shuningdek, mualliflar badiiy, ijtimoiy va sohaga oid matnlar tarjimasida uchraydigan, ayni paytda, isteʼmolda tez-tez qoʻllanilib turadigan sohaga oid soʻz va atamalarga yetarli ahamiyat berishgan.

Bosh soʻz toʻq rangli harflar bilan satr boshidan ajratib yozilgan. Bosh soʻzning maʼnosini ochishga xizmat qiluvchi keng isteʼmoldagi ayrim erkin va turgʻun soʻz birikmalari, undov soʻzlar, frazeologik birliklar va maqollar ham ajratilgan holda toʻq rangda, bosh soʻzning oʻrniga esa toʻq rangli tilda (~) belgisi qoʻllanilgan, bosh soʻzga tegishli grammatik belgilar, uning maʼnosini ochishga qaratilgan qoʻshimcha maʼlumotlar esa kursiv, tarjimalar va ularning sinonimlari esa och rangli harflar bilan berilgan. Masalan:

Lampe *f*; -*n*; chiroq; **eine** ~ **anzünden** chiroqni yoqmoq, **eine** ~ **ausschalten** chiroqni oʻchirmoq.

asramoq 1. (*saqlamoq*) *bewahren* vt; **koʻz qorachigʻiday** ~ wie sein Augapfel *bewahren*; 2. (*bola asrab olmoq*) *adoptieren*;

Bosh soʻzlarning tarjimalari bir yoki maʼno jihatidan bir - biriga yaqin turgan bir necha sinonimlar bilan berilgan. Birinchi oʻrindagi tarjima soʻzi, odatda, bosh soʻzning eng yaqin tarjimasini, qolgan sinonimlar esa bosh soʻz tarjimasini yanada toʻldirishga xizmat qiladi. Masalan:

Narbe *f*; -*n*; chandiq, yara izi, yara oʻrni, dogʻ.

bino *Gebäude n*, *Bau m*, *Bauwerk n*,

Omonim soʻzlar mustaqil lugʻat maqolasi sifatida berilgan va bir - biridan rim raqami bilan farqlanadi. Masalan:

Tor I. *n*; -(*e*)*s*; -*e*; 1. darvoza 2. *Sport. gol*

Tor II. *m*; -*en*; -*en*; tentak odam

dasta I. (*boʻlak*) *Bündel n*; *Büschel n*; *Bund n*; *Stoß m*; *Häufchen n*;

dasta II. (*tutqich*) *Griff m*; *Steil m*; *Hebel m*;

dasta III. (*guruh*) *Sängergruppe f*; *Folkloregruppe f*;

Koʻp maʼnoli bosh soʻzning maʼnolari bir-biridan arab raqami bilan ajratilgan. Eng dolzarb va koʻp qoʻllaniladigan maʼno birinchi oʻrinda, ayrim holatlarda esa koʻp maʼnolar tarkibida yanada qoʻshimcha maʼnoga ega soʻzlar qavsli arab raqami bilan berilgan. Masalan:

Beutel *m*; -*s*; -*r*; 1. qop, qanor, toʻrva, xalta; 2. hamyon, karmon

qimmatli 1. Wertvoll, kostbar; ~ **qogʻoz** Wertpapier *n*; 2. (aziz) ~ **doʻst** ein teurer Freund

Bosh soʻzlar mustaqil qoʻllanmay, maʼlum soʻz birikmalari tarkibida ishlatiladigan xolatlarda bosh soʻzdan soʻng qoʻsh nuqta qoʻyilib, soʻz birikmalari toʻliq yoziladi va tarjimasini yoki ekvivalenti keltiriladi. Masalan:

imstande: *Adv.* ~ **sein** qodir boʻlmoq.

baham: ~ **ko'rmoq** sich teilen

II. Talaffuz. Bosh so'z va uning talaffuzi bilan bog'liq fonetik xususiyatlar "Nemischa – o'zbekcha lug'at"ga tegishli holatda bosh so'z talaffuzi asosan nemis tili-ga chet tillaridan kirib kelgan o'zlashma so'zlarda transkripsiya shaklida berilgan. Transkripsiya barcha o'zlashmalarda emas, yozuv va talaffuz o'rtasida keskin farqli o'zlashmalarda qo'llanilgan. Masalan:

Restaurant [resto'ra:] *n*; -s; -s; restoran.

imkoniyat Chance *f*; (sch'angß(e))

Bosh so'z urg'usida qoidadan istisno hollarda urg'uli bo'g'in oldidagi maxsus belgi (') bilan ajratilgan. Ushbu belgi o'zlashma so'zlarga, ayrim so'zlarning ko'plik shakliga, - belgisi esa urg'uli bo'g'inga nisbatan qo'llaniladi. Masalan:

Chaos (ka'os) *n*; -; -; o'ta tartibsizlik, chalkashlik.

Medaille (-dalje) *f*; -; -n;

überlesen *vt.* ko'z yugurtirib o'qib chiqmoq.

überlesen *vt.* (o'qishda) e'tibordan chetda qoldirmoq.

III. Grammatika. Grammatik belgilar asosan morfologik xususiyatlarni o'z ichiga oladi. So'z turkumlarini aksariyat hollarda bosh so'zdan bevosita keyin tur-gan leksikografik belgilar, xususan, tegishli qisqartmalar orqali aniqlanish mumkin. Masalan:

Adj. – Adjektiv (sifat): **gefährlos** *Adj.* bexatar, bexavotir.

Part. – Partizip (sifatdosh): **abgefahren** **I. Part. II.** jo'nab ketgan. **II. Part. II** *Adj.*

1. vafot etgan. 2. to'zigan, eskirgan, yeyilgan

Adv. – Adverb (ravish): **tief** *Adv.* chuqur.

Präp. – Präposition (predlog): **dank** *Präp. G.* tufayli, sababli.

Pron. – Pronomen (olmosh): **mein** *Pron.* mening, meniki.

Konj. – Konjunktion (bog'lovchi): **und** *Konj.* va, hamda.

Otga tegishli shartli qisqartmalar quyidagi shaklda berilgan.

f; - Femininum (jenskiy rod): **Tante** *f*; -; -n; xola

m; - Maskilinum (mujskoy rod): **Verlag** *m*; -es; -e; zashriyot

n; - Neutrum (sredniy rod): **Land** *n*; -es; -Länder;

Ko'p ma'nolilik bosh so'z tarkibidagi bir paytning o'zida turli so'z turkumlariga tegishli holatlarda har bir so'z tarkibi alohida ajratib ko'rsatilgan. Bunday holat ak-sariyat ravishda sifat (*Adj.*) va ravishga (*Adv.*) taalluqli.

tief **I. Adj.** 1. chuqur. 2. jiddiy, puxta, o'tkir. 3. kech. 4. juda kuchli. 5. dardli; ~e **Trauer** chuqur qayg'u.

tief **II. Adv.** chuqur; ~ **graben** chuqur qazimoq.

oltin **I.** Gold *n*;

oltin **II. Adj.** **oltin medal** goldene Medaille

Otlarning ko'plik shakli rodni ko'rsatuvchi belgidan keyin -e, -n, (e)n, -er; -s kabi ko'plik qo'shimchalari orqali berilgan. Masalan:

-e; **Jahr** *n*; -es; -e; yil.

-n; **Puppe** *f*; -; -n; qo'g'irchoq.

-en; **Bank** *f*; -; -en; bank.

-er; **Kind** *n*; -es; -er; bola.

-s; **Opa** *m*; -s; -s; bobo, buva.

Soʻz oʻzagidagi unliningumlautga (a – ä, o – ö, u – ü) oʻzgarishi orqali yasalgan koʻplik shakli qisqartma emas, soʻzning butun shaklida berilgan.

a – ä: **Apfel** *m; -s; -s; Apfel*. olma.

o – ö: **Lohn** *m; -es; Löhne* oylik maosh.

u – ü: **Mutter** *f; -; Mütter*. ona.

Ot soʻz turkumiga tegishli bosh soʻzda uchraydigan tire (–) belgisi jenskiy rodga tegishli soʻzlarda va koʻplik shaklida qoʻshimchalarning yoʻqligidan darak beradi. Masalan:

Panzer *m; -s; -; tank*

amaki *Onkel m; -s; -;*

Qoidalaridan istisno yoki koʻp variantli hollarda otlarning koʻplik shakli toʻla shaklda koʻrsatilgan. Masalan:

Stipendium *n; -s; Stipendien* stipendiya

Schema *n; -s; Schemata, Schemen* sxema.

Feʼllar *vi; (Verbum intransitivum)* va *vt; (Verbum transitivum)* shartli qisqartmalar orqali oʻtimsiz va oʻtimli feʼl shakllarga boʻlinishini koʻrsatadi. Masalan:

fahren **I. vi.** bormoq, ketmoq, yurmoq (*transport vositasida*); **mit dem Auto** ~ yengil mashinada bormoq. **II. vt.** 1. olib borib qoʻymoq, haydab olib bormoq (*odam, yuk*), qatnamoq. 2. boshqarmoq, haydamoq (*transport vositasini*).

Oʻzlik feʼllar **sich** – oʻzlik olmoshi bilan ifodalangan. Masalan: **vorbereiten sich** tayyorlanmoq.

Ilm- fan, texnika, tibbiyot, iqtisodiyot, sport kabi turli ijtimoiy sohaga oid bosh soʻzlar qisqartma shaklida sohaga oid tegishli leksikografik belgilar bilan ajratib koʻrsatilgan. Qisqartmalar lugʻatning nemischa – oʻzbekcha qismida nemis tilida, oʻzbekcha – nemischa qismida oʻzbek tilida berilgan. Masalan:

Distel *f; -; -n; Bot.* 1. lattatikan, paxtatikan. 2. boʻztikan. 3. qushqoʻnmas (*tikanli yovvoyi oʻsimlik*).

Distelfeige *f; -; -n; Bot.* hind anjiri.

Distelfink *m; -en; -en; Zool.* saʼva.

Disteln *n; Textil.* paxmoqlash.

Gendermunosabatlar bilan bogʻliq til birliklari ushbu lugʻatda chegaralangan holatlarda aks ettirildi. Xususan, nemis tilidagi jenskiy rodga tegishli **-in** ot qoʻshimchasidan leksikografik maqsadlarda voz kechildi va otning mujskoy roddagi shakli kiritildi. Masalan, **Redner** *m; -s; -; notiq (erkak kishi)* soʻzini zarur holatda soʻz yasovchi **-in** qoʻshimchasi bilan jenskiy rodga aylantirish mumkin (**Rednerin** *f; -; -innen*); **-in** qoʻshimchasi bilan jenskiy rodga ot yasash mumkin boʻlmagan hollarda rodga tegishli har ikki soʻz alohida berilgan. Masalan:

Beamte *m; -n; -n; davlat xizmatchisi, amaldor, mansabli shaxs.*

Beamtin *f; -; -nen; (ayolga oid)* davlat xizmatchisi, amaldor, mansabli shaxs.

beva 1. (*ayol*) Witwe *f.* 2. (*erkak*) Witwer *m; ~ qolmoq* verwitwet sein.

LISTE DER VERWENDETEN DEUTSCHEN ABKÜRZUNGEN

Qo‘llanilgan nemischa qisqartmalar

<i>Adj.</i> Adjektiv	<i>Ling.</i> Linguistik
<i>Adv.</i> Adverb	<i>Lit.</i> Literatur
<i>Akk.</i> Akkusativ	<i>m.</i> Maskulinim
<i>Anat.</i> Anatomie	<i>Math.</i> Mathematik
<i>Archäol.</i> Archäologie	<i>Med.</i> Medizin
<i>Astrol.</i> Astrologie	<i>Meteor.</i> Metereologie
<i>Astron.</i> Astronomie	<i>Milit.</i> Militärwesen
<i>Bankw.</i> Bankwesen	<i>Min.</i> Mineralien
<i>Bergb.</i> Bergbau	<i>Mus.</i> Musik
<i>Bio.</i> Biologie	<i>Myth.</i> Mythologie
<i>Bot.</i> Botanik	<i>n.</i> Neutrum
<i>Buch.</i> Buchhaltung	<i>Neub.</i> Neubedeutung
<i>Chem.</i> Chemie	<i>Neuw.</i> Neuwort
<i>D.</i> Dativ	<i>Num.</i> Numerale
<i>Dipl.</i> Diplomatie	<i>Pharm.</i> Pharmazeutik
<i>EDV.</i> elektronische Datenverarbeitung	<i>Part.</i> Partizip
<i>El.</i> Elektroenergetik	<i>Philos.</i> Philosophie
<i>etw.</i> etwas	<i>Phys.</i> Physik
<i>f.</i> Femininum	<i>Pl.</i> Plural
<i>Finanz.</i> Finanzwesen	<i>Polygr.</i> Polygraphie
<i>G.</i> Genitiv	<i>Psych.</i> Psychologie
<i>Geol.</i> Geologie	<i>Präp.</i> Präposition
<i>Geogr.</i> Geographie	<i>Pron.</i> Pronomen
<i>Geom.</i> Geometrie	<i>Rechtw.</i> Rechtswissenschaft
<i>Gramm.</i> Grammatik	<i>Rel.</i> Religion
<i>IT.</i> Informationstechnologien	<i>Schach.</i> Schach
<i>Jagd.</i> Jagdwesen	<i>Soziol.</i> Soziologie
<i>j-m</i> jemandem	<i>Sport.</i> Sport
<i>j-n</i> jemanden	<i>Syn.</i> Synonym
<i>Jur.</i> Jurisprudenz	<i>Tech.</i> Technik
<i>Kindsp.</i> Kindersprache	<i>Text.</i> Textilien
<i>Konj.</i> Konjunktion	<i>Theat.</i> Theater
<i>Kurzw.</i> Kurzwort	<i>vt.</i> Verbum transitivum
<i>Kulin.</i> Kulinarie	<i>vi.</i> Verbum intransitivum
<i>Landw.</i> Landwirtschaft	<i>Wirt.</i> Wirtschaft
	<i>Zool.</i> Zoologie

QO'LLANILGAN O'ZBEKCHA QISQARTMALAR

Liste der verwendeten usbekischen Abkürzungen

Adab. adabiyot
Anat. anatomiya
Ast. astronomiya
Bio. biologiya
Bot. botanika
Din. dinshunoslik
Elektr. elektrotexnika
Esk. eskirgan
Etno. etnografiya
Fiz. fizika
Geog. geografiya
Gram. grammatika
Harb. harbiy
Iqt. iqtisodiyot
Jur. yurisprudensiya
Kim. kimyo
Kon. konchilik

Kulin. kulinariya
Ling. lingvistika
Mat. matematika
Mif. mifologiya
Min. mineral
Mus. musiqa
Poligr. poligrafiya
Q-x. qishloq xo'jaligi
Siyos. siyosat
Sport. sport
Tar. tarix
Teatr. teatr
Tekst. tekstil
Tex. texnika
Tib. tibbiyot
Zool. zoologiya
Shax. shaxmat

DAS DEUTSCHE ALPHABET

A a	N n
B b	O o
C c	P p
D d	Q q
E e	R r
F f	S s
G g	T t
H h	U u
I i	V v
J j	W w
K k	X x
L l	Y y
M m	Z z
Ä ä – Umlaut Ö ö – Umlaut Ü ü – Umlaut	

O'ZBEK ALIFBOSI

A a	Q q
B b	R r
D d	S s
E e	T t
F f	U u
G g	V v
H h	X x
I i	Y y
J j	Z z
K k	O' o'
L l	G' g'
M m	Sh sh
N n	Ch ch
O o	Ng ng
P p	' (tutuq belgisi)

WÖRTERBUCH

DEUTSCH – USBEKISCH

A. a. Der erste Buchstabe des deutschen Alphabets; **von** ~ **bis Z** hammasi, barchasi, boshidan oxirigacha.

Aal *m*; *-(e)s*; *-e*; *Zool.* ilonbaliq.

Aalbaum *m*; *-(e)s*, *-Bäume*; *Bot.* shilvi, uchqat (buta o'simlik).

Aalbeere *f*; *-*; *-n*; qorag'at.

Aalbeerstrauch *m*; *-(e)s*; *-Sträuche*; qorag'at butasi.

aalen sich quyoshda toblanmoq.

aalähnlich *Adj.* ilonbaliqdek.

aalglatt *Adj.* 1. sirpanchiq, sirg'anchiq. 2. ustomon, ustasi farang.

Aalohrenbaum *m*; *-(e)s*; *-Bäume*; *Bot.* buzina, marjon daraxti (qizil mevali buta yoki daraxt va uning mevasi).

aaltig *Adj.* ilonbaliqsimon.

Aar *m*; *-(e)s*; *-e*; lochin, burgut.

Aarkirsche *f*; *-*; *-n*; *Bot.* chetan.

Aas *n*; *-es*; *-e*; *u. Äser* o'limtik, o'lgan hayvon go'shti

aasen *vt.* (pulni, kuchni) bekorga sovrurmoq, qirtishlamoq, qirtishlab terini go'shtdan tozalamoq.

Aasgeier *m*; *-s*; *-*; *Zool.* kalxat, jo'rchi, kal jo'rchi (*o'limtik bilan ovqatlana-digan yirtqich qush*).

Aaskäfer *Pl.* *Zool.* o'limtikxo'rlar (oilasi).

ab 1. *Präp.* D -dan; **ab heute** bugundan boshlab; **ab jetzt** hozirdan; **ab wann** qachondan boshlab; **ab sofort** hoziroq, hozirgi daqiqadan. 2. *Präf.* ~ **reisen** jo'nab ketmoq, yo'lga chiqmoq (*transportda*); ~**nehmen** kamaymoq, ozaymoq.

abänderlich *Adj.* o'zgaradigan, turlanadigan, o'zgaruvchan turlanuvchan.

Abänderlichkeit *f*; *-*; *-en*; o'zgaruvchanlik, yangilanishga moyillik.

abändern *vt.* o'zgartirmoq.

Abänderung *f*; *-*; *-en*; o'zgartirish.

Abart *f*; *-*; *-en*; tur, xil.

abarbeiten *vt.* 1. ishlab uzmoq, ishlab bermoq. 2. ishlatib holdan toydirmoq **sich** ~ charchab ketmoq.

abackern *vt.* 1. yer haydamoq, shudgorlamoq. 2. yer haydashni tugatmoq, shudgorlashni tugatmoq.

abangeln *vt.* (j-m) ko'zidan anglamoq, ko'zidan ma'no uqmoq.

abästen *vt.* butamoq (shoxlarni).

Abbau *m*; *-(e)s*; *-*; 1. qazib olish. 2. yig'ish, yig'ib olish. 3. buzish. 4. pasayish (*maosh, oylik*).

abbauen *vt.* 1. qazib olmoq (*ko'mir*). 2. yig'moq, buzmoq. 3. pasaytirmoq.

abbeißen *vt.* tishlab olmoq.

Abbeizmittel *n*; *-s*; *-*; zahar, zaqqum, o'gu.

abbeten *vt.* 1. *Rel.* ibodat (tilovat) qilmoq, duo qilmoq. 2. gunohni yuvmoq.

abbeteln *vt.* tilanmoq, so'ranmoq (kimdandir, nimanidir).

abbekommen *vi.* 1. o'z haqqini olmoq, o'z ulushini olmoq. 2. zo'rlab undirmoq.

abberufen *vt.* chaqirib olmoq, bo'shatmoq, ozod qilmoq (*lavozimdan, vazifadan*).

Abberufung *f*; *-*; *-en*; chaqirib olish, bo'shatish, ozod qilish (*lavozimdan, vazifadan*).

Abberufungsschreiben *n*; *-s*; *-*; chaqiriq qog'ozi

abbestellen *vt.* bekor qilmoq **die Bestellung** ~ buyurtmani bekor qilmoq.

abbezahlen *vt.* to'lamoq **in Raten** ~ bo'lib-bo'lib to'lamoq.

abbiegen 1. vs. burilmoq **vom Wege** ~ yo'ldan burilmoq, burilib ketmoq. 2. *vt.* burmoq, burib yubormoq **ein Gespräch** – suhbatni burib yubormoq

Abbiegung *f*; -, *-en*; burilish, qayrilish, muyulish.

Abbild *n*; *-(e)s*; *-er*; tasvir, aks etish, ifoda.

Abbildung *f*; -, *-en*; surat, rasm.

abbinden I *vt*. 1. yechmoq. 2. *Med.* bog'lamoq (*varani*). **II** *vi*. *Tech.* qotmoq, qattiqlashib qolmoq.

Abbiss *m*; *-ses*, *-se*; 1. tishlam. 2. *Jagd.* xo'rak (*qopqondagi*).

Abbitte *f*; -, *-n*; uzr, ma'zur; ~ **tun (leisten)** uzr so'ramoq; ~ **ist die beste**

Busse egilgan boshni qilich kesmas.

abbitten *vt*. kechirim so'ramoq, uzr so'ramoq.

abblasen *vt*. (rejani) bekor qilmoq, barbod qilmoq, voz kechmoq.

abblenden *vi*. (rangga oid) so'nmoq, o'chmoq.

Abblendlich *n*; *-(e)s*; *-er*; yaqin, ko'zni olmaydigan chiroq.

abblättern *vt*. 1. varaqlamoq. 2. (daraxtning) bargini yulmoq.

abblühen *vi*. gullab bo'lmoq.

abbrechen I. *vt*. sindirib olmoq, buzmoq. 2. to'xtatmoq, uzmoq (*aloqani*), bekor qilmoq **II**. *vi*. sinmoq, buzilmoq.

III. *sich (D.) etw.* biron narsadan o'zini tiymoq, o'ziga ravo ko'rmaslik.

abbremsen *vt*. (asta) to'xtatmoq, tormoz bermoq.

abbrennen *vt*. yondirmoq, kuydirmoq; *vi*. yonib kul bo'lmoq.

abbringen *vt*. ko'ndirmoq, chalg'itmoq (biror narsadan), yo'ldan toydirmoq; **j-n von seiner Meinung** ~ kimnidir fikridan qaytarmoq.

abbröckeln *vi*. pasaymoq, tushmoq (*naxlar*).

Abbruch *m*; *-(e)s*; *-brüche*; 1. buzish, uzish, buzib tashlash, ko'chirish. 2. to'xtatish, tugatish.

abbrüchig *Adj*; mo'rt, sinadigan.

Abbrucharbeit *f*; -, *-en*; buzish ishlari.

abbuchen *vt*. bekor qilmoq, qaytarib olmoq (*buyurtmani*).

abbügeln *vt*. dazmollamoq, dazmol bosmoq, dazmollab bo'lmoq.

ABC *n*; -, [*a.be:tse*] *n*; alifbo.

ABC-buch *n*; *-es*; *ABC-bücher*; alifbo kitobi.

ABC-Schüler *m*; *-s*; -, birinchi sinf o'quvchisi.

abdämmen *vt*. to'g'on bilan to'smoq (*suvni*).

abdämpfen *vt*. 1. bug'latib qo'ymoq. 2. bug'lamoq, parlamoq, dimlamoq (*go'sht, sabzavot*). 3. pasaytirmoq (*ovozini*).

abdanken *vi*. iste'foga chiqmoq, lavozimdan bo'shamoq, taxtdan voz kechmoq.

Abdankung *f*; -, *-en*; iste'fo, lavozimdan voz kechish.

abdecken *vt*. 1. tomni ochmoq, qopqoqni ochmoq. 2. dasturxonni yig'ishtirmoq. 3. (*choyshab bilan*) yopmoq.

abdrängen *vt*. siqib chiqarmoq; **j-m vom Platz** ~ kimnidir o'rnidan siqib chiqarmoq.

abdiene *vt*. xizmat qilib bo'lmoq.

abdrehen *vt*. buramoq, burab yopmoq; **das Wasser** ~ suvni yopmoq (to'xtatmoq, berkitmoq).

Abdruck *m*; *-(e)s*; *-drücke*; iz, tamg'a, belgi, nishon.

abdrücken *vt*. (*tamg'a*) bosmoq, bosib bo'lmoq.

Abend *m*; *-s*; *-e*; kechqurun, oqshom; **heute** ~, **diesen** ~ bugun kechqurun, oqshomda; **Guten** ~! salom (*kechki paytda*), xayrli kech; **gegen** ~ kechga yaqin; **es ist noch nicht alle Tage** ~ oyning o'n beshi qorong'u, o'n beshi yorug'.

Abendblatt *n*; *-(e)s*; *-blätter*; (oqshomgi) kechki gazeta.

Abendbrot *n*; *-(e)s*; -, kechki ovqat; ~ **essen** kechki ovqatni yemoq.

Abenddämmerung *f*; -, *-en*; oqshom, kech kirgan payt, kechki g'ira-shira payt.

Abendessen *n*; -s; -; kechki ovqat.

Abendkleid *n*; -(e)s; -er-; oqshom libosi (*yig'in, mehmondorchilik, teatr*).

Abendland *n*; -(e)s; -länder; g'arb, mag'rib, kunbotar mamlakatlar.

abendländisch *adj*. g'arbona, g'arbiy, yevropacha.

Abendmahl *n*; -(e)s; -e; kechki ovqat.

Abendmahlzeit *f*; -; -en; kechki ovqat.

Abendrot *n*; -s; -; kechki shafaq.

abends *Adv*. kechqurunlar.

Abenteuer *n*; -s; -; 1. sarguzasht, boshdan kechirilgan hodisa. 2. qaltis ish, mojaro.

abenteuerlich *Adv*. 1. sarguzashtli. 2. qaltis, xavfli.

aber *Konj*. ammo, lekin, biroq.

Aberast *m*; -es; -Äste; daraxt shoxlarining nimjon qismi.

abergläubisch *Adj*. irimchi.

Aberglaube *m*; -ns; -; irim - sirim.

aberkennen *vt*. mahrum qilmoq, bekor qilmoq.

Aberkennung *f*; -; -en; mahrum qilish, bekor qilish.

aberklug *Adj*. ayyor, mug'ombir; *kinoyaviy*. haddan ortiq (o'ta) aqlli.

abermalig *Adv*. takror, takroriy.

abermals yana bir marta, yana bir bor (karra).

aberten *vt*. hosilni yig'ib-terib olmoq.

aberweise *Adj*. sinchkov, har narsani bilishga qiziquvchi, surishtiraveradigan.

Aberwitz *m*; -es; -; bema'nilik.

abewitzig *Adj*. ma'nisiz.

abessen *vt*. yeb bo'lmoq, yeb tugatmoq.

abfackeln *vt*. yondirmoq (*mash'ala*).

abfahrbereit *Adv*. jo'nashga tayyor.

abfahren *vi*. jo'nab ketmoq, yo'lga tushmoq; **mit dem Zug** ~ poyezd bilan ketmoq (jo'namoq), poyezdda jo'namoq.

Abfahrt *f*; -; -en; jo'nash, jo'nab ketish.

Abfahrtsgleis *n*; -es; -e; jo'nash yo'li, perron.

Abfahrtstag *m*; -(e)s; -e; jo'nash kuni.

Abfall *m*; -(e)s; -fälle; chiqindi, axlat.

abfallen *vi*. ko'chmoq, yemirilib tushmoq.

abfällig *Adj*. bepisand, behurmat; ~e **Antwort** bepisand javob.

Abfallkorb *m*; -(e)s; -körbe; axlat savati (*idish*).

Abfallprodukt *n*; -(e)s; -e; chiqindi (*mahsulot*).

abfangen *vt*. to'xtatmoq, to'xtatib qolmoq, tutib qolmoq, ushlab qolmoq.

abfärben *vt*. boshqa rangga bo'yamoq.

abfassen *vt*. (noma, vasiyatnoma) bitmoq.

abfeiern *vt*. (ortiqcha ishlangan kun uchun) dam olmoq.

Abfertigung *f*; -; -en; jo'nashga tayyorlash, registratsiya, ro'yxatga olish.

Abfertigungshalle *f*; -; -en; ro'yxatdan o'tkazish (qayd qilish) zali (*aero-portda*).

abfeuern *vt*. (quroldan) otmoq, o'q uzmoq.

abfinden *vt*. zararni qoplamoq.

Abfindung *f*; -; -en; zararni qoplash.

abfliegen *vi*. 1. (qushlarga oid) uchib ketmoq. 2. parvoz qilmoq.

abfließen *vi*. oqib tushmoq, oqib ketmoq.

Abflug *m*; -(e)s; -flüge; uchib ketish.

Abflugszeit *f*; -; -en; uchib ketish vaqti, parvoz vaqti, uchish vaqti.

Abfluß *m*; -es; -flüsse (kuchli) oqib kirish, quyilish.

Abfolge *f*; -; -n; ketma-ketlik, izchillik.

Abfrage *f*; -; -n; so'rov.

abfragen *vt*. (bilimini tekshirish uchun) so'ramoq.

abfressen *vt*. (hayvonga oid) yeb tugatmoq.

abfrieren *vt*. sovuqdan qotmoq, muzlab o'lmoq.

abfordern *vt*. talab qilmoq, talab etmoq.

Abfuhr *f*; -, -en; 1. tashib ketish, olib ketish. 2. *Sport*. alamli mag'lubiyat.

abführen *vt*. 1. olib ketmoq, ergashtirib (boshlab) olib bormoq. 2. pul o'tkazmoq.

Abführmittel *n*; -s; -, *Pharm*; ich yurishini yengillashtiradigan vosita (dori).

abfüllen *vt*. quymoq, quyib chiqmoq; quyib to'ldirmoq.

Abgabe *f*; -, -en; 1. berish, topshirish, sotish. 2. *Sport*. (koptokni) yo'qotish.

Abgang *m*; -(e)s; -gänge; 1. jo'nash, ketish. 2. ~ vom **Amt** iste'foga chiqish, lavozimdan ketish. 3. molni (tovar) pullash. 4. pasayish (*suv*). 5. *Med*. toshning (buyrakdan) ajralib chiqishi.

Abgangsklasse *f*; -, -n; bitiruvchi sinf.

Abgangszeugnis *n*; -ses; -se; bitirish shahodatnomasi.

Abgas *m*; -es; -e; ishlatilgan gaz, chiqindi gaz.

abgeben 1. *vt*. bermoq, qaytarib bermoq, topshirmoq. 2. ~ **sich** shug'ullanmoq.

abgebrannt *Adj*. 1. yongan, kuygan. 2. bud-shudidan ayrilgan, hech vaqosiz qolgan.

abgebraucht *Adv*. tutilgan, ishlatilgan, oxori to'kilgan.

abgedroschen *Adj*. siyqasi chiqqan.

abgefahren I. *Part. II* jo'nab ketgan.

II. *Part. II Adj*. 1. vafot etgan. 2. to'zigan, eskirgan, yeyilgan

abgegriffen *Part. Adj*. rangi o'chgan, titilgan, kiyilaverib juldurvoqiga aylangan.

abgehen *vi*. 1. ajralib ketmoq. 2. jo'nab ketmoq.

abgekämpft *Adj*. kurashib-kurashib charchagan, holdan toygan.

abgekartet *Adj*. pinhona kelishilgan, shartlashilgan.

abgeklärt *Adj*. aniq, ravshan, tiniq.

abgekürzt *Adj*. qisqartirilgan.

abgelegen *Adj*. uzoq, ajratilgan, yakka holdagi, chekka.

abgelten *vt*. 1. qarzni to'lamoq. 2. to'g'rilamoq.

abgemacht *Adj*. hal etilgan, nihoyasiga yetkazilgan; ~! Kelishdik!

abgemessen *Adj*. 1. o'lchangan, o'lchog'liq. 2. mos, loyiq.

abgeneigt *Adj*. 1. xohishsiz, istamay, xohlamay. 2. moslashmagan, yaxshilik qilishga o'rganmagan.

Abgeordnete *m*; -n; -n; deputat, noib.

Abgeordnetenhaus *n*; -es; -häuser; parlament, deputatlar palatasi.

abgerissen *Adj*. yirtilgan, to'zigan (*kiyim*).

Abgesandte *m*; -n; -n; vakil, chopar, elchi.

Abgesang *m*; -(e)s; *Abgesänge*, 1. yakun. 2. she'riy asar.

abgeschabt *Adj*. tirnalgan, titilgan.

abgespannt *Adj*. charchagan, holdan toygan.

Abgeschiedenheit *f*; -, -en; yolg'izlik, tanholik.

abgeschlossen *Adj*. 1. tugallangan; **eine ~e Bildung** tugallangan ta'lim; **ein ~es Werk** tugallangan asar. 2. alohida, bo'lingan; **eine ~e Wohnung** ajratilgan, alohida xona.

abgeschieden *Adj*. yolg'iz, tanho.

abgeschlagen *Adj*. 1. singan, lat yegan, zarar yetgan. 2. *Sport*. g'olib bo'lgan.

abgeschmackt *Adj*. didsiz, andishasiz.

abgesehen ~ davon -ga qaramasdan, -dan tashqari.

abgetan *Adj*. e'tibor berilmagan, e'tiborsiz qaralgan.

abgießen *vt*. sug'ormoq, suv quymoq.

Abglanz *m*; -es; -, shu'la, aks etish, yaltirash.

ableiten *vi*. sirg'anmoq, sirg'anib ketmoq.

Abgott *m*; -es; -götter; pir, avliyo, sajdaqilinadigan shaxs.

abgöttisch *Adj.* oʻta eʼzozlanish darajasida, ehtirom qilish darajasida.

Abgötterei *f*; -, -; sanamlarga sajda qilish, sigʻinish.

abgrenzen *vt.* chegaralamoq, chegaralab olmoq.

Abgrund *m*; *-(e)s*; *-gründe*; 1. jar, tikka jar. 2. tubanlik, pastqamlilik.

abgrundtief *Adj.* oʻta chuqur, tagsiz, tubsiz.

abgrundhässig *Adj.* oʻta xunuk, turqi sovuq.

aerostatisch *Adj.* Aerostatik.

aerodynamisch ~ *Adj.* aerodinamik.

Abguß *m*; *-es*; *-güsse*; 1. quyma. 2. suv oquvchi moslama.

abhalten *vt.* 1. biron narsani toʻxtatmoq, oldini olmoq. 2. tadbir oʻtkazmoq.

Abhang *m*; *-(e)s*; *-hänge*; qiyalik, yonbagʻir.

abhacken *vt.* chopib tashlamoq, qirqib tashlamoq.

Abhandlung *f*; -, *-en*; yozma bayon, insho, maqola.

Abhang *m*; *-(e)*; *-s*; *-hänge* qiyalik.

abhängen *vi. vt.* 1. bogʻliq boʻlmoq. 2. (tirkamani) uzmoq. 3. *Neuw.* vaqtni (doʻstlar davrasida) koʻngilli oʻtkazmoq

abhängig *Adj.* bogʻliq; ~ **sein** bogʻliq boʻlmoq.

Abhängigkeit *f*; -, *-en*; bogʻliqlik; **in** ~ **geraten** bogʻliq boʻlib qolmoq, tobelikka tushmoq.

Abgrenzung *f*; -, *-en*; chegaralash, chegara qoʻyish.

abharzen *vt.* olmoq (ignabargli daraxtlarning yelimini).

Abharzung *f*; -, *-en*; tilib qoʻyish, (shirasini olish uchun daraxt poʻstlogʻini tilib qoʻyish).

abhauen 1. *vt.* kesmoq, yormoq. 2. *vi.* joʻnab qolmoq.

abhäuten *vt.* terisini shilmoq, poʻstini archmoq.

abheben 1. *vt.* yuqoriga koʻtarmoq. 2. **sich** ~ koʻtarilmoq; **sich in die Luft erheben** yuqoriga, samoga koʻtarilmoq. 3. *Finanz.* pulni yechib olmoq.

abheften *vt.* muqovalamoq, jildlamoq.

abheilen *vt.* toʻliq davolamoq; **die Wunde ist gut abgeheilt** jarohat bitib ketdi.

Abhilfe *f*; -, -; (favqulodda) yordam koʻrsatish.

abhold *Adj.* **j-m** ~ **sein** kimnidir yoq-tirmaslik, jini suymaslik.

abholen *vt.* (kimnidir) kutib olmoq, olib kelmoq.

abholzen *vt.* kesmoq, yiqitmoq (*daraxtni*).

abhören *vt.* tinglamoq, oʻquvchilardan vazifani soʻramoq.

Abhörgerät *n*; *-(e)s*; *-e*; eshitkich (moslamasi).

abhungern *vt.* ochlik orqali ozmoq.

Abitur *n*; *-s*; *-e*; bitirish imtihoni; **das (sein) ~ machen** bitirish imtihoni topshirmoq.

Abiturient *m*; *-en*; *-en*; abituriyent, oʻrta maktab bitiruvchisi.

Abiturientenball *m*; *-(e)s*; *-bälle*; bitiruv oqshomi, bitiruv bali.

Abiturzeugnis *n*; *-sses*; *-se*; bitiruv guvohnomasi.

abjagen *vt.* oʻndirmoq; **jmdm etwas ~ mit Mühe von ihm erhalten** kimdandir qiyinchilik bilan biror narsani olmoq.

abkanzeln *vt.* soʻkmoq, dashnom bermoq.

abkacken *vi.* *Neuw.* (biron ishni bajarishda) muvaffaqiyatsizlikka duchor boʻlmoq

Abkehr *f*; -, -; qaytish, voz kechish.

abkehren 1. *vt.* qaytarmoq (*yoʻldan*). 2. **sich** ~ birovdan ixlosi qaytmoq.

abklären *vt.* 1. aniqlamoq, oydinlashtirmoq. 2. tindirmoq, tiniqlashtirmoq.

Abklatsch *m*; *-(e)s*; *-e*; soxta nusxa.

abklatschen *vt.* *Neuw.* (ma'qullab) qo'l tashlamoq

abklingen *vi.* pasaymoq (*ovoz*), arimoq (*kasallik*).

Abkommen *n*; -s; -; shartnoma, bitim; **ein langfristiges** ~ uzoq muddatli shartnoma (bitim); **ein** ~ **abschließen (treffen)** bitim (shartnoma) tuzmoq.

abkommen *vi.* 1. yo'ldan adashmoq. 2. mavzudan chalg'imoq.

Abkömmling *m*; -s; -e; avlod, nasl, urug'.

abkommendieren *vt.* *Milit.* xizmat safariga yubormoq.

abkühlen *vt.* sovitmoq, muzlatmoq.

Abkühlung *f*; -; -en; sovish, muzlash, muzlatish.

abkündigen *vt.* 1. bo'shatmoq. 2. bekor qilmoq. 3. e'lon qilmoq.

Abkündigung *f*; -; -en; 1. bo'shatish. 2. bekor qilish. 3. e'lon, xabar.

abkürzen *vt.* qisqartirmoq.

Abkürzung *f*; -; -en; 1. qisqartirish. 2. *Ling.* qisqartma, abbreviatura.

abladen *vt.* yuk tushirmoq, bo'shatmoq.

Abladeplatz *m*; -es; -plätze; (axlat, yuk) tushirish joyi.

Ablage *f*; -; -en; 1. joy, o'rin. 2. tartibga solish (hujjatlarni). 3. binoning old qismi.

ablageren 1. *vt.* yig'moq, jamlamoq. 2. *vt.* saqlamoq (*omborda*). 3. qiyomiga yetmoq.

ablassen *vt.* 1. toshirmoq. 2. voz kechmoq (*rejadan*).

Ablauf *m*; -(e)s; -läufe; 1. (ishning, jarayonning) borishi, rivojlanib ketishi. 2. muddatning tugashi.

ablaufen *vi.* 1. uzoqlashmoq. 2. oqib ketmoq. 3. *Tech.* ishdan chiqmoq. 4. bo'lib o'tmoq.

Ablaut *m*; -(e)s; -e; *Gram*; ablaut (o'zakdagi unlilarning almashinuvi.).

Ablativ *m*; (e)s; -e, *Gram*; o'rin-payt kelishigi.

Ableben *n*; -s; olamdan o'tish, vafot etish, qazo qilish.

ableben *vt.* olamdan o'tmoq qazo qilmoq.

ablegen *vt.* 1. topshirmoq; **den Mantel** ~ paltoni (garderobga, yechinish bo'lmasiga) topshirmoq; **eine Prüfung** ~ imtihon topshirmoq. 2. qo'y-moq (*chetga*).

ablehnen *vt.* rad qilmoq, qaytarmoq; **einen Vorschlag** ~ taklifni qaytarmoq.

Ablehnung *f*; -; -en; rad qilish, qaytarish.

ableisten *vt.* to'la bajarmoq, ado etmoq; **seine Wehrpflicht** ~ o'z harbiy burchini bajarmoq.

ableiten *vt.* yo'llamoq, boshqarmoq; ~ **in eine andere Richtung leiten** boshqa yo'nalishga burmoq.

Ableitung *f*; -; -en; 1. boshqa yo'nalishga burish. 2. *Gramm.* qo'shimchalar yordamida so'z yasash.

ableiten *vt.* e'tiborni chalg'itmoq.

Ablenkung *f*; -; -en; e'tiborni chalg'itish.

Ablenkungsmanöver *n*; -s; -; chalg'itish harakati (manyovri).

ablesen *vt.* 1. ovoz chiqarib o'qimoq. 2. o'lchab aniqlamoq. 3. (yuzidan) o'qimoq, anglammoq.

ableugnen *vt.* tonmoq, inkor etmoq.

ableiern *vt.* yetkazib bermoq, eltib bermoq.

Ablieferung *f*; -; -en; yetkazib berish, eltib berish.

ablöschen *vt.* 1. o'chirib tashlamoq. 2. puflab o'chirmoq.

ablösen *vt.* 1. ajratib olmoq. 2. o'rnini egallamoq.

abmachen *vt.* 1. ajratmoq. 2. kelishmoq.

Abmachung *f*; -; -en; kelishuv; **beiderseitige** ~ ikkitomonlama keli-shuv.

abmagern *vi.* ozmoq, oriqlamoq (*hayvonlarga oid*).